

Корней Чуковский

**ЧЫМЫЛ-
КЫНГЫЛДАК**

ЧЫМЫЛ-КЫНГЫЛДААК

Чымыл, Чымыл-Кынгылдаак,
Алтын ичтү бошпонок!

Жалан керип жүреле,
Акча тапты Кынгылдаак.
Сүүнип жетти базарга,
Самовар алды бойына.

«Таракандар, келигер,
Чайдан келип ичигер!»

Таракандар келдилер,
Сүүнип чайды ичтилер.

Оок-теек коныстар
Үч аяктан ичтилер.
Тапту жакшы тамзыктайт,
Теертпек кожо жигилейт.
Бүгүн Чымыл-Кынгылдаак
Чыккан күнин темдектейт.

Секирткиштер Чымылга
Сыйлап берди сопоктор.
Тегин эмес өдүктөр –
Олордо алтын сомоктор.

Келип барды Чымылга
Карган жаанак – Адару.
Тату мөтти туттурды,
Жаагынан окшоп уткыды.

«Жаражай бүткен Көбөлөк,
Вареньени амзагар.
Айса слерге жарабайт
Бистин күндүү курсагыс?»

Карып барган Жөргөмөш
Калып келди кенейте.
Бистин нөкөр Чымылды
Толукка кептей кыстады.
Өлтүретен ол күүндү,
Жоголтотон санаалу.

«Айылчылар, болушсаар,
Жөргөмөштөн айрызаар!
Күндүлегем мен слерди,
Азырагам мен слерди!
Таштабагар слер мени –
Өлөргө жеткен бойымды!»

Курт-коныстар
Коркыды,
Толуктар сайын, үйттер сайын
Жажынды.
Диван алдына – таракандар,
Отургыш алдына – коныстар.

Оок-теек курт-конгыс
Орын алдына жажынды,
Жуулажар күүндери жок болды.
Кем де јеринен чыкпайт:
Өлөр болзон – өл,
Жажы толгон сен, Чымыл!

Аспан дезе, Аспан дезе,
Кижичилеп
Топ-топ-топ,
Секирип,
Лыраа ажыра калыды,
Күр алдына жажынды,
Ўн де чыгарбай тымыды.

Казыр бүткен Јөргөмөш
Күлүп алды Чымылды.
Курч тижиле Чымылдын
Јүрегине сайат, кадайт,
Канын соорот көөркийдин.

Чымыл кыйгырат,
Алгырат.
Јөргөмөш шилемир унчукпайт,
Маказырап каткырат.

Кенетийин кайдан да
Учуп келди Томонок.
Колында онын фонарик –
Эбиреде жарыдат.

«Курч та болзо тырмагы
Коркыбайдым мен оной.
Кайда шокчыл? Кайда үзүт?
Јоголгорым мен оной».

Јөргөмөшкө жууктайла,
Ўлдүзиле жаныды.
Шокчыл жаман танманын
Бажын кезе ол чапты.

Колынан алды Чымылды,
Көзнөккө оной экеди.
«Аргадап алдым мен сени,
Јоголтып салдым танманы.
Энди, көөркий-жаражай,
Абакай меге болоройн».

Жажынып калган конгыстар
Такта алдынан чыккылайт.
Томонокко сүүнчизин
Жажырбай олой айткылайт:
«Мак сеге, Томонок!
Јенүчиге мак болзын,
Томонокко баш болзын!»

Лылдыскурттар мантажып,
Јарык одын камызат.
Эбиреде – жаан сүүнчи,
Каткы-ойын јайылат.

«Төртөнбут деп конгыстар,
Ончозына јарлагар:
Музыканттар жуулышсын,
Бије-ойын башталзын».

Музыканттар жуулышты,
Барабандар күнкүлдейт:
Күн, күн, күн, күн.
Чымыл ла Томонок бүгүн
Куйундалган биједе.

Олорды ээчиде клап
Сопогыла тапылдап.

Коныстар ла оок курттар,
Көбөлөк лө ат коныстар.
А тыйрык мүүстү коныстар –
Байыркаган күлүктөр
Бөрүктерин чачкылайт,
Күйелерле бијелейт.

Тар-тар. Тар-тар,
Бијелейт оок чымылдар.

Эл-јон сүүнчиде:
Чымыл качты кижиге,
Томонок деп баатырга,
Канчын-јиит күлүкке.

Чымалы! Чымалы!
Чеберлебейт өдүгин,
Ўйи была секирет,
Коныстарга ол имдейт:
«Слер, коныстар,
Слер, эркелер,
Тар-тар-тар-тар-таракандар».

Сопоктор кыјырайт,
Каблуктар тарсылдайт.
Тан атканча чымылдар
Ойын-жыргал улалтар,
Ненин учун ол дезе
Кынылдаак бистин Чымылдын
Чыккан күни! Чыккан күни!

АЗАТПАЙ

Ак-жарыкта Азатпай журтаган.. Ол кичин-ек болгон.
Көрзөөр дө, бу ла кире.

Je Азатпай бойын јаан деп бодойтон. Бажын канкайтып,
тыгзынып базатан.

Азатпайда энези бар. Энези балазына сүрекей кару, эр-
келеп, жажыркадатан.

Энези чөйлөшкөндөр тудып, Азатпайды азыраар.
Чөйлөшкөндөр мындый болгон.

Бир катап Азатпайдын энезине Кара Киске калып келди. Кискененг коркып, жажынган. Кара Киске чак ла мындый бүдүштү болгон

Азатпай жаңыскан артты. Кенетийин көрзө, чеденнин кырына жап-жараш Пөтүк чыгара калды. Мойнын мынайда чөйип алды.

Пөтүк ойинен өткүре тынг кыйгырды: «Кү-кү-рү-кү-ү» Тынгзынып, эбиреде аыктады: «Мен эн бөкө, эн күчтү эмезим бе?»»

Мыны көргөн Азатпай сүүнип, оморкоды. Ол мойнын пөтүкке түнгейлежип мойнын, мынайда чөйди

Азатпай бастыра күчин жууп «пү-пү-пү=пү» деп сыйкылдады. Мен де күчтү, мен де баатыр!» Бүдүрүлип, кичинек көөлмөккө мач ла эдип жыгылды.

Көөлмөктө бака отурган. Азатпайды көрүп, анаар ла каткырды: Ха-ха-ха! Бак-бак-бак! Пөтүктый болорго, сеге араай ла эрте. Ол бака мындый болгон.

АЛТАЙ ТИЛГЕ КҮЛЕР ТЕПУКОВ КӨЧҮРГЕН

Кайдан да Азатпайдын энези мантап келди. Ол балазына килеп, оны койнына сугуп, эркелетти. Бот, мында:

Журуктары В. Поповтын